

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра «Охорони праці та навколишнього середовища»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ

(підпис)

« _____ » _____ 2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи професійної безпеки та здоров'я людини

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)

вид дисципліни _____ професійна підготовка, обов'язкова
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка (обов'язкова/вибіркова))

форма навчання _____ денна
(денна/заочна)

Харків – 2019/2020 р.р.

Обсяг дисципліни: – 3 кредити ECTS; – 90 годин.

Лекцій: – 16 години.

Лабораторних занять: – 16 годин

Практичних занять: – 16 годин.

Форма контролю: – екзамен.

Термін викладання для освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»: – 6 семестр.

Мова викладання: – українська.

Мета дисципліни – забезпечити майбутніх фахівців знаннями та практичними навиками з правових та організаційних питань безпеки праці і сформуванню світогляд щодо пріоритетності життя і здоров'я людини по відношенню до результатів праці.

Компетентності:

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування.

Загальні компетентності:

- К03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- К06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- К09. Навики здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- ПК 1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці.

- ПК 2. Здатність оперувати термінами та визначеннями понять у сфері цивільного захисту, охорони праці; основними положення-ми, вимог та правил стосовно проведення моніторингу, організування та впровадження заходів щодо запобігання, ліквідування надзвичайних ситуацій.

- ПК 3. Здатність до застосовування тенденцій розвитку техніки і технології захисту людини, матеріальних цінностей і довкілля від небезпек техногенного і природного характеру та обґрунтованого вибору засобів та систем захисту людини і довкілля від небезпек.

- ПК 7. Здатність обґрунтовано обирати та застосовувати методи визначення та контролю фактичних рівнів негативного впливу вражаючих чинників джерел надзвичайних ситуацій на людину і довкілля.

- ПК 8. Здатність до аналізу й оцінювання потенційної небезпеки об'єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища.

- ПК 15. Здатність до організації безпечної експлуатації техніки, устаткування, спорядження у сфері професійної діяльності, створення безпечних і здорових умов праці. ПК 16. Здатність організовувати та проводити навчання працівників підприємств, установ та організацій і населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій.

В результаті вивчення дисципліни «Основи професійної безпеки а здоров'я людини» студенти повинні вміти:

- РН 3. Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій. РН 4. Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.
- РН 7. Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям
- РН 11. Визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування.
- РН 13. Класифікувати речовини, матеріали, продукцію, процеси, послуги та суб'єкти господарювання за ступенем їх небезпечності.
- РН 14. Ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки.

Теми що розглядаються:

Модуль 1. Основи безпеки життєдіяльності людини

Тема 1. Історія становлення дисципліни.

Тема 2. Небезпеки. Ризик – як оцінка небезпеки

Тема 3. Психологія безпеки.

Модуль 2. Основи промислової безпеки і безпечних умов праці на виробництві.

Тема 4. Правові та організаційні основи охорони праці.

Тема 5. Виробнича санітарія.

Тема 6. Електробезпека. Пожежа безпека.

Методи навчання

Дисципліна «Основи безпека праці і здоров'я людини» вивчається шляхом розкриття сутності теми на лекціях і закріплення теоретичного матеріалу в ході лабораторних та практичних занять, самостійної роботи та виконання індивідуальних розрахунків природного освітлення згідно виданого завдання. Під час занять використовується:

- пояснювально-ілюстративний метод, коли студенти одержують знання з законодавчих та нормативно-технічних документів, учбової або методичної літератури, сприймаючи і осмислюючи надані положення, визначення факти, висновки;
- репродуктивний метод (репродукція – відтворення), коли на практичних заняттях розглядаються певні ситуації і студенти відповідають на різноманітні питання, використовуючи норми і правила, які вивчаються, що дозволяє сформулювати знання, навички і вміння у студентів, а також опанувати основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікацію);
- дослідницький метод, коли на лабораторних заняттях студенти здобувають знання і вирішують поставлені викладачем проблеми, виконуючи виміри рівнів шкідливих факторів середовища і порівнюючи різноманітні варіанти отриманих результатів.

Під час виконання завдань, які видані для самостійного вивчення, студенти опановують матеріал, який не викладається на лекціях.

Методи контролю

Поточний контроль реалізується у формі опитування на лекціях, лабораторних та практичних заняттях, виконання індивідуального розрахункового завдання, проведення контрольних робіт (1-й та 2-й модулі), ректорських контрольних робіт тощо. Практичні та лабораторні заняття зараховується після захисту студентом проведених розрахунків чи опрацювання їм необхідних методичних матеріалів.

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи студента, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів, опитування на практичних та лабораторних заняттях;
- з практичних та лабораторних, індивідуальних завдань – за допомогою перевірки виконаних завдань, реферату за обраною темою.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену в усній формі по екзаменаційних білетах відповідно до навчального плану в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення оцінки з даної дисципліни.

Студент вважається допущеним до семестрового екзамену з навчальної дисципліни за умови повного відпрацювання усіх практичних і лабораторних занять та індивідуальних завдань, передбачених навчальною програмою з дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання успішності студента

Відвідування лекцій	Лабораторні роботи	Практичні роботи	Розрахункове завдання	Контрольні роботи (1-й та 2-й модулі)	Іспит	Сума
16	16	16	10	30	12	100

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	
60 ... 63	E	задовільно
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Основна література:

1	Конституція України, прийнята 28.06.1996 р.
2	Закон України про охорону праці № 229-IV (229-15) від 21.11.2002 р. зі змінами
3	Кодекс Цивільного захисту України. – Затверджено постановою ВРУ від 02.10.2012 р. зі змінами
4	Основи охорони праці: Навчальний посібник: /За ред. проф. В. В. Березуцького. – Харків: Факт, 2007. – 480 с.
5	Лабораторний практикум з курсу „Основи охорони праці” /За ред. В. В. Березуцького. – Харків: Факт, 2005. – 348 с.
6	Практикум з курсу «Безпека життєдіяльності»: для студентів вищих навчальних закладів /За ред. проф. Березуцького. – Харків: Факт, 2005 – 168 с.
7	Основи професійної безпеки та здоров'я людини: підручник /В. В. Березуцький [та ін.] Під ред. проф. Березуцького В.В. – Харків: НТУ «ХПІ», 2018. – 553 с.

8	Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. – Затвердж. постановою КМУ від 17 квітня 2019 р. № 337 зі змінами.
9	Порядок розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру. – Затверджено постановою КМУ від 22 березня 2001 р. № 270. Редакція від 04.0.2016.
10	Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу. – Затверджено наказом Міністерства освіти та науки України від 16.05.2019 р. № 659.
11	ДСН 3.3.6.042-99. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.
12	ДБН В.2.5-67:2013. Опалення, вентиляція та кондиціонування.
13	ДБН В.2.5-28-2018. Природне та штучне освітлення.
14	ДСН 3.3.6.037-99. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
15	ДСН 3.3.6.039-99. Санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації
16	Правила улаштування електроустановок. – Затвердж. наказом Міненерговугілля України від 21.07.2017 № 476.

Допоміжна література

22	Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред. проф. В. В. Березуцького. – Харків: Факт, 2005. – 384 с.
23	Кодекс Цивільного захисту України. – Затверджено постановою ВРУ від 02.10.2012 р. від 17.06.2020 р. № 720-ІХ.
24	Цивільний захист: навчальний посібник / Г. Ю.Бахарєва, Н. Є.Твердохлєбова [та ін.] – Харків: НТУ «ХП», 2015. – 115 с.
25	Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010. – Київ : Держспоживстандарт України, 2010. – 19 с.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Фізика	Правові основи праці охоронної політики та охорони праці
Хімія	Потенційно–небезпечні виробничі

	технології та їх ідентифікація
Основи екології	Системи контролю небезпечних та шкідливих виробничих факторів
Вступ до спеціальності	Безпека виробничих процесів і устаткування
Управління охороною праці	Атестація робочих місць за умовами праці
Гігієна праці	Електробезпека
Виробнича санітарія	Психологія праці та її безпека
Основи пожежної безпеки	Державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництв
Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій	Розділ «Охорона праці та навколишнього середовища» у випускних роботах бакалаврів

Провідний лектор: доцент, стар. наук. співроб. _____ Олена КУЗЬМЕНКО
(посада, звання, ПБ) (підпис)